

GEORGE ANCA

GAZELURI ȘI RUBAYATE TURCEȘTI

**O ANTOLOGIE A POEZIEI TURCE
CUPRINZÂND AUTORI DIN SECOLELE XII-XX**

Lucrată cu Neuzat Yusuf între anii 1969-1971

SEMĂNĂTORUL
Editura - online
Iunie 2009

George Anca

GAZELURI ȘI RUBAYATE TURCEȘTI

*Traduceri în colaborare cu Neuzat Yusuf
transcreate de George Anca*

Între o traducere de sertar și transcreație

Se purta mult, în India, prin anii '70-'80, transcreația, mai ales între limbile indiene, începând cu sanscrita și fiicele ei (mai nou, incluse și cele analizate, secole, ca dravidiene). Despre puterea islamică, am auzit de multe ori cum că se întinsese de la Atlantic la Pacific. Știam, însă, intratabilă, represiunea de acasă, iar în materie de traduceri, noroc cu Mihai Șora, mi-a apărut, la Delhi fiind, *Gramatica fanteziei* de Gianni Rodari, la Editura Didactică și Pedagogică (în reeditare, 2008, la Humanitas). O antologie a poeziei turce, la care lucrasem cu Neuzat Yusuf între 1969-1971, cam zi de zi, respinsă de "Univers", la un referat al lui Aurel Covaci, și de Editura pentru literatură, din motive probabil asmănătoare, aflate ambiguu într-o conversație cu Aurel Avramescu, și secretarul de partid al editurii (îmi scapă numele). Am auzit că ar fi apărut, totuși, dacă nu în Biblioteca pentru toți, numele meu primind ca pseudonim identitatea unui scriitor-editor-ministeriabil.

Traduceam, de ani de zile, cu poeți indieni, din Eminescu și clasici români, și publicam, sub semnătura transcreatorului indian, iar eu semnam traduceri ale mele, ajutat de mulți, cu mențiuni de rigoare, din sanscrită și limbi moderne în românește. Câte ghazaluri n-am auzit la câte mushaira (shair înseamnă poet în urdu), una de o noapte, indo-pakistaneză, prima, la auditoriumul Talkatora, sub prim-ministeriatul lui Morarji Deesai, ironizat în versuri că își bea urina. Rămăsesem, se vede treaba, la gazelurile lui Eminescu, întâi la motto-ul din *Călin* (un gen persan-arab-urdu la începutul unei rescrieri a piesei *Sakuntala* de Kalidasa). Nici în Maroc, acum câțiva ani, urmărind, în Biblioteca Națională din Rabat referințe despre ghazal, nici zilele trecute, când a trecut a doua oară

prin România, venind de la Varșovia, unde trăiește de 20 de ani, poetul Surrender Bhutani, autor de cărți de ghazaluri și rubayate în urdu, nici măcar discutând cu ambasadorul algerian Abdel Hamid Senouci Bereksi proiectul unui florilegiu poetic clasic și modern nu am avut o conștiință personală anume a gazelului.

Până am dat de manuscrisul kilogramic al vechii antologii a poeziei turce, pe care, întâi, mergând pe rumoarea că deja ar fi fost publicată sub alt nume, neretruind ceva special (în afară de o descurajare a lui Noica – a, te ocupi de noncultura turcă -, sau de refuzul editurilor aservite monopoului de fier al comanditarilor), am dat să-l arunc. Întâmplător, a mai rezistat ca pentru o răsfoire prealabilă, nu chiar conștientă. Să vedem. Evident, nu era “kama sutra” arabă, arsă, din pudoare, de soția traducătorului, Sir Richard Burton. Era altceva, și-i voi fi trimis salutări lui Freud. Eram eu la 25 de ani, după numai o carte de versuri proprii publicate, cu exprimări extinse, într-un imagiar de care mai că m-am mândrit în fața copiilor, de vârstă mai mare decât mine atunci, cum se va fi mândrit de original propunătorul traducerii. O identificare cu necunoscutul realizată atât de târziu, fără context, parcă în gol, încă în sertar.

M-am simțit obligat, nu numai față de mine însumi, să împărtășesc așa cum le văd azi, în ceea ce au personal (transcreație) și recunoscător unei mari poezii, nemaistăpânind, ca sabia, dar reînviind într-o altă limbă, a noastră. Dacă nu trebuie să caut prea mult după referatul lui Covaci, cred că mi l-a dat d-na Elena Lințe, în antecamera (atât rămasă) la Vladimir Streinu (aproape, cu toate acestea, idolul meu ca profesor la Universitatea din Târgoviște sub decanatul IPS Mihăiță Nifon), îl voi reproduce, nu din masochism, dar ca o diferență necesară, la care avem (ne)voie când aspirăm creativ (cu prețul “inter/lingvistic” implicit).

Sumarul antologiei includea fragmente de folclor (*Destan. Turku. Mani. Tekerleme.*) și din cărți populare (Dede korkut), poeme (gazeluri, rubayate etc) de Hoga Yasevi (? - 1166), Melvana Gelaeddin (1207 – 1273), Sultan Valed (1226 – 1312), Yunus Emre (1249 – 1322), Asik Paşa (1272 – 1333), Kaygusuz Abdal, Hagi Bayram (1252 – 1300), Pir Sultan Abdal, Hogga Dehhani, Nesimi (? - 1404), Ahmedi (1334 – 1413), Seyhi (1375 – 1431), Ahmet Paşa (? - 1497), Gem (1459 – 1484), Fuzuli (? - 1556), Usuli (? - 1534), Hayali (? - 1539), Dukakin Zade Ahmet Bay (? - 1556), Negati ?? - 1508), Babur Sah (1483 – 1530), Ahi (? - 1517), Yahya Bey (? - 1528), Baki (1526 – 1600), Nev'i (1533 – 1599), Hayali Bey (? - 1557), Badgatli Ruhi (? - 1605), Atayii (1583 – 1635), Nef'i (1582 – 1635), Sabri (? - 1645), Seyhulislam Yahya, Telfi (? - 1659), Gevri (? - 1654), Vegdi (? - 1660), Naili (? - 1666), Nesati (? - 1674), Fasih (? - 1699), Nabi (? - 1712), Nedim (1660 – 1730), Nahifi (? - 1738), Neyli (1692 – 1748), Ragip Paşa (1698 – 1762), Esrar Dede (? - 1796), Seyh Galip (1757 – 1799), Nahifi (? - 1738), Koga Ragip Paşa (1699 – 1763), Selin, Nazim, Rasih, Neyli, Esrar Dede, Enderunlu Vasif (? - 1824), Halim Geray (? - 1823), Kegegizade Izzet Molla (1785 – 1859), Leskofgal'li Galip Bey (? - 1864), Yenya Kemal Beytali (1854 – 1958), Ziya Paşa (1825 – 1880), Namik Kemal (1840 – 1888), Regaizade Ekrem (1874 – 1913), Mualim Nagi (1850 – 1893), Abdulhak Hamit (1852 – 1937), Esref (1842 – 1911), Suleyman Nesib (1866 – 1917), Tevfik Fikret (1867 – 1815), Mehmet Emin (1869 – 1944), Genap Sahbettin (1870 – 1934), Suleyman Nafiz (1870 – 1927), Huseyin Siret, Mehmet Akif (1873 – 1936), Faik Ali (1875 – 1950), Ziya Gokalp (1876 – 1924), Gelal Sahir (1883 – 1935), Ahmet Hasim (1885 – 1933), Ali Ganip, Orhan Seyfi, Halit Fahri, Yusuf Ziya, Faruh Nafiz, Yahia Kemal, Kemalettin Kami Kamu, Ahmet Hamdi Tanpinar, Ahmet Kutsi Teger, Negil Fazil Kisakurek, Ergument Benzat Lau, Omer Bedrettin Usakali, Selah Attin Batu, Sabri Esat Syyavusgil, Sait Faik Abasiyanik (1907 – 1954), Yasar Nabi Nayr, Behget Kemal Gaglar, Ahmed Munir Dranas, Ganit Sitki Tarangi (1910 – 1966), Orhan Veli Kanik (1914 – 1950), Nelih Gevdet Anday, Benget Negatigil, Ilhan Berk, Gahit Saffet Irgat, Gahit Kulebi, Nahit Ulvi Argun, Fayk Baysal, Hasan Simsek, Salah Birsal, Suat Taser, Geihun Atuf Kansu, Sabbahatin Kudret Aksal, Rustu Onur, Mehmet Kemal Kursunoglu, Negati Gumali, Attila Ilhan, Arif Damar, Mehmet Basarsaran, Ege Ayhan, Kemal Ozer, Ulku Tamer, Talip Apayadin, Umit Yasar Oguzgan, Metin Eloglu, Turgut Uyar, Edip Gansever, Gemal Sureya Seber. Poeți populari: Kargaoglan, Ozan, Kul Mehmet (sec. 16), Oksuz Asik, Nayali (sec. 16), Bahsi (sec. 16), Usuli (? - 1534), Girpanli (sec 16), Asik Omer (? - 1707), Gevheri (? - 1720), Kuloglu (sec. 17), Asik (sec. 17), Resan Levni (? - 1732), Bursali Asik Halil (sec. 17), Abdi (sec. 18), Asik Vartan (sec. 18),

Dertli (1772 – 1845), Dadaloglu (1785 – 1865), Erzurumlu Emrah (? - 1854), Seyrani (1807 – 1866), Ruhsati (1856 – 1899), Deli Boran (sec. 19), Bayhurtlu Goban Gelali (sec. 19), Summani (1862 – 1914), Meskski (sec. 19), Kagizmanli Hifzi (1893 – 1918), Asik Vwysel (sec. 20), Asik Talibi (sec. 20). Bayaburt'lu Hikarni.

Pare o traducere de mari poeți, pe bandă, ca într-o transă. Cunoașterea se autooculta, peste intenționalități universitare sau editoriale. Yusuf îmi spunea Dede, din vechi, de-l rotacizasem. Eram sigur de dependența lui și eu mă eliberam de ea prin retraducere. Libertatea intensă empatizată de poezia turcă nu cred că era cu puțință a fi exteriorizată în vremurile egalizând Turcia cu Nazim Hikmet. Iar acum?

Kogălniceanu ne vedea jumătate Asie, cu poeți turci (și) în românește n-avem decât să vedem Turcia jumătate Europă. Retro, răspundem solo cu poetul voievod Petru Cercel, altfel folclor vs. folclor, până când, prin opera lui Eminescu avem o aprofundare perenă a spiritului turc (până într-atât încât Marko Krailevici, mort “la Rovine, în câmpii”, este reînviat în balade traduse de Eminescu, astfel într-un aleatoriu paralel creștin-islamic prin har poetic interlingvistic-religios). Chiar indienii hinduși își iuțeau prana în admirarea visului lui Baiazid transcreat de Eminescu. Român, descopeream și eu o măreție inversată prin educația subimperială, prin inoculări gheare, probail lăsând să iasă la iveală mașinala (și nu prea) traducere de poezie turcă de mai înainte de viața mea în India.

Întâmplarea răpirii travaliului meu poetic românesc, tipărită în fals – legea m-ar găsi acum pe mine preluând (tot n-am văzut-o, din superstiție, încă prada) ce fusese al meu, partea mea, n-am decât să produc un scenariu-autodafe, o (auto)selecție eufonică liberă, pe cât posibil la întâlnirea poetică turco-română, cu șanse de bucurie a recunoașterii și cântecului hărăuit de pronie. Se mai poate spune, creștinește, că e bine că, și piratizând, s-a făcut posibilă o apariție editorială (păcatul îi va fi diminuat lectura, poate obligația de studenți să fi compensat mecanismul “de serviciu” comanditar prin delegație). În tinda paranoiei, o ficțiune critică în traducere m-ar pune între cei compunând “după”, iar crima ar fi plecăciunea în fața ghazalului ca substitut al poetului însuși, traducerea ca mormânt de înviere. Iar azi degeaba antologii și traduceri necomanditate (again, encore une fois) – o fi murit sau nu Dumnezeu, dar cititorul parcă nu se mai zărește. Fie, atunci, transcreațiile mele turbulente de armonii sesizabile, doctoral-paciente, cum după ani, fiindu-mi și dragi și terapeutice și descoperitoare, ar molipsi, nesectar, neciumă, intergenerativ fost-viitorul lector.

Am lăsat de o parte ce nu era ghazal sau rubayat. Crimă. Am revenit, un transformism, la o adică. Da, dar orice referent sare la gât “n clipita cându para se deshață din tunearec”. Ci “Să nu blesemi ape repezi, / N-au apele, munții vină, nici gunah”. Ultimul termen e sanscrit în anticul *Dede korkut*.

Genetica rimei în ne(re)cunoscut ghazal avortează variante antireferențiale (ce-or fi ales ienicerii?):

Frate, pe-ncet să ne înecăm
în mările iubirilor
Două tărâmurii ni se-arăt
spre-al treilea lunecătore

Frate, pe-ncet să ne-necăm în mări de-amoruri, baldâbâc.
Două tărâmurii ni se-arăt, ce-mpung curând alt Isarlâk

(A mai bună pâine aș lua-o cu un autoreferat-de-respingere, la concurență nu numai cu A. Covaci, dar și cu dramaturgul de la RFI, iar îmi scapă numele, care, potrivit Gabrielei Negreanu, a scris într-un referat la un manuscris propriu, după India, că Anca e om de cultură nu poet. Nici o grijă).

Monstrul necizelării, că în zadar. Necoacere. Fapt literar patogen. Adug. De unde, atunci, euforia de mai ieri (pe azi?) Atâtea ghazaluri ale necunoaștinței de ghazal (ori, cine știe?)

Modernii (cum o fi copyright-ul), în anii '60, se transcriu seniorial și totuși aproape lui Ataturk. Românii puteau învăța patriotism de la turci, m-oi fi gândind acum, ca tot omul tranzitoriu.

O Troie, ba o Turcie îmi voi fi Isarlâk, apud Pann-Barbu în tinerețea fără lună, la semilună oleacă.

Dacă, îndreptățire referențialității supracontextuale, publicarea nu e o împărtășire, fie sub alt partaj, ci o aculturare netalentată, neisprăvită, vina se complică, ne deprimăm nu că trebuie să murim, ci că, trebuind să nu murim, ne lăsăm omorâți de ce închipuiți vom fi fost în traducere indusă cu surâs sufic (Sufi i-om zice solicitatorului acar-aga). Și-așa, cu proprietatea intelectuală ajunserăm la avocat oltean, eu mă gândisem la Țop, din Târgoviște (vezi și *Zburătorul* de I. H. Rădulescu). Trei ani trăiți degeaba atunci (în general, cum i-am spus unui istoric, dacă nu mai avem țară, nu popor, înseamnă că am trăit degeaba, n-am trăit degeaba, a replicat, am trăit să vedem că nu mai avem țară și popor), ba, cât de în dodii-traducătoare, se alege vreun frământ, chiar izolator, decupat și acum de mediul chitului înghițitor volens-nolens. Tanro-Tanrî al fiecăruia într-o grădină-bahcea. Ceva story tot s-o alege, “în seraiul de cristal”.

Văzui ce s-a întâmplat, onorată instanță, n-am refuzat paginile cu transpoziții, de la Sufi, chiar dacă n-aveau poezie, am discutat, pe unde-o fi, lăsăm, delicat, ca de la el, ceea ce pe mine nu mă aranja, dar recompuneam, cucerit, povești sau sonuri bănuite clopot, de exemplu. Nu m-am interesat cum s-o fi înțeles cu piratul. Chiar înainte de a repune mâna pe antologie, aveam alt subiect în cap, jungian, arhetipal, pentru mine, asociind pe Atanase Rudeanu, îngropat la Cremenari (scrisesem Cremenali), el, din boierii Rudeni, ai lui Mihai Viteazul (vide poezi turci din antologie de pe vremea lui), cu un general Rudeanu de-i fusese în război un fel de ordonanță Ștefăniță Lechea, din Roșchila lui suprasovejană, și cu scriitorul Alexei Rudeanu, regăsit neamț, Merk parcă (am rătăcit cartea, genială drept critical fiction, doubtful ca trend ce ne remorchează spre poezii la nunți, măcar contra manele, ori biografii de carton ale îmbogățitorilor din fosta noastră apropiere), pe monografia unui milionar american pornit din Teleorman (pădure nebună, pe turcește).

Cum nu-mi venea să înlătur nepoez

ia-juxtapunere, n-am cum înșela – justiția lirică? scrisul vechi de tinerețe îngânând altul și mai vechi din imperiu (căruia i-om fi fost și parte, cum arată hărțile, ca și poezia pe undeva, nu numai birnici cu ieniceri mai niciodată re-semnați ca români nemercenari). Dacă voi fi primit esoteric fragmente-fractali de duh general-poetic, în amestec cu ospitalitatea față de banalități crase, de traducător academic, le mai despart după atâta vreme? Experiența estetică pe-așa se mixtează un pic Americă turcească pe românește. E, a fost muncă, din fericire, din păcate, ocupație, turcire tot fără Brâncoveanu, Măria Ta, sub ceașism timpuriu, ieșire (Ion St. Lazăr a pierdut un articol cu titlul melancolia ambiguității, ce mi-l dedica, aplicabil și la antrepriza în discuție și simbolizare-cod aici) din triumfanta interdicție-cancer.

Ghazalurile mă vor păstra fără membria-copyright-ochelariști, în răsunetul diferenței față de jupuirea familiei voievodale, cu trăiri comparabile peste mentalitățile de imperii de peste noi, poate chiar interschimbabile, din-urmă-dintâi, poetic, traductibile muzical. Un lux al poezii prebrâncușiene. Întâlnindu-ne în fericirea știută numai din basme-vers, lăsăm deoparte juxta pe câte-o strofă-rubayat:

Frumoase zilele de vară... Nu mai sunt.
Ferești deschise, coperișe și bahcele...
Fierbinți mai erau lucrurile, totul sfânt -
Chiar noaptea neagră fără lună, toate cele.
(Ahmet Kutri Tendjer)

Bătrânul gunoier Hasan aga
Eyvalah șopti puștanului,
se desfăcu la piept în soarele ce strălucea,
în mâini cu mătura.
(Mehmet Kemal Kursunoglu)

Trecură anii, timpuri în mănunchi,
Pe drum, la-ntoarcere de la Hisar
La Kayalar o doamnă am văzut.

Cum ea de mine nu avea habar,
Mi-era o cunoștință de demult.
(Abdulahak Hamit)

De ani de zile-mi zace sabia în teacă,
Din patru părți cu zid mă înconjoară
Singularitatea, zidurile n-o să treacă
Și greu îmi e să cred în cineva de-afară.
(Kamallettin Kami Kamu)

Ne-om reînvechi, la vedere, pe întâmplarea unei judecăți-lectură. Liber la paragrafe from procesarea retro a unei experiențe pararepresive, reoferită în versuri, ca pe vremuri India în versuri (și de mai înainte, amnezic, Turcia în versuri, aferim).

În Biblioteca Pedagogică, antologia nu e de găsit (și invers?). Tot maldărul de foi galbene dactilografiate, panglică și indigo, manuscrise răzlețite, selecție în ireal, în ghazal. Modernizând la unison clasici, învechind moderni. Mări în căldurile iubirii trec înspumegate (Nev'i). Tot ce-i frumos în cer să se reverse pe pământ. (Nef'i). Ultimul an de viață al Bibliotecii Pedagogice (Stela Giurgeanu în Dilema Veche).

Baiazid sau Vlad Țepeș, ghazal sau rubayat/catren, divaniți sau vătărești? Facem Europa – via Târgoviște – și o haltă de Orient mare într-unul mic dacă nu pe pierdute, crescător întru a câta europenizare, radere, tehnă. Ce să mai psihanalizăm, venite tocmai din comunism, tentative de nisip cu struți traducători, de unde sperările transatlantide, cu Bolintineanu pe Bosfor? Războaie neînfresce, Domnul martir cu fiii martiri și neamul. Și această aiurare, din datorie, de fond, de atmosferă, décor al fondului și atmosferei libertare, cu dezmăț nici măcar suprarealist, nu ne mai trebuie, vom tăia, cât că se vor fi întrețesut pescării de redundanțe mai triste ca aparențele, remanentele, reverențele, temenelele, temnițele, sentințe-simțămintele. Doctore (e doamnă), asta se vindecă natural, cultul femeii, toți poeții bărbați de vin divin.

Deci ce turcisme să alegem și să traducem din viața Târgoviștei întru Europa ca noi-voi-ei? Folclor, tribut, Cercel. Vedem pacea. Ruinurile se mențin turistic, appealing. Forja – prea după, prea ante? - ghazal. N-am ajuns la hai-ku (proliferam). Pann-Barbu ne-or lipsi din chindie. Ocean-Turchie. Mă aflu între transcriere-procesare, pe sărite, și, cu gândul la traduceri euro/româno-turce (a-mi mulțumi ori mazili), mimez inconștiența anilor de pansament poetic peste prihana de gheaur (mai turci comuniștii în anticreștinism). Suntem în afara oricărui farmec obiectiv, numai alegerea ne recuperează, chiar poetic, turcismul vrut-nevrut în țiplă europeană. Pe-aici, pe-așa om fi dezarhivând. Mai și existăm – dacă ar vrea – după secolele alea. Ne căpiază în continuitate deceniile alea. Dar ghazalurile astea, alea... Obediența aceleiași arătări, ci nu de sine, ba pe-acolo. Nu suntem chiar de acolo.

Găsiți niște gazeluri lăsate de o parte, să vedem, și mai pe sărite (mai sărit atunci, acum, în ce cămașă). Privighetoarea tot biulbiul. Economie. N-au apele, munții vină nici gunah. E știută, dede. Nu blestema iarba, nu e vina muntelui Kazlek. Diliu, în original, în Teleorman, pe București. Am jertit nouă cămile când pe lume ai venit. În mare să ne înecăm necunoscând elif, mim, dal (Yunus Emre). Slavă, zărit-am pe Allah. Pe Dumnezeu nimenii nu-l poate vedea. De-un timp sunt pulbere pe drumul Ce-l calcă răstignind nebunul. Ce răzbună (în traducere) Sirin înviindu-l pe Ferhat, de ce-l deplâng alte traduceri (sa arătăm aparat)? Dai de belea (turcească) iubind. Veșnic pe lume -ioc, fierarule. Bayram zicând "mă știu". Podul lung din Ergene S-a uscat de secete. Vorbele lui Kaydjusiz Sunt ca nucile din Indii. Nef'i cel gemător.

În gloata-ți tristă a căzut și sufletul, paharnice,
Împinge cupa spre prietenii-mi setoși de apa vie.

Iubito, și străinii speră să te întâlnească,
Păgâni și sfinți așteaptă ploi cucernice de apă vie.

Frumoasa ca Leyla face și pe Baki să plângă,
Pământul e-nsetat de lacrima lui Meginun, de apa vie.

(Baki). Bolnav pe lume de singurătatea buzelor. Dar lui Ahmet alături din matca ei trecu - și oameni și natură ivindu-i apa Su. Tristețea să nu crezi c-ai cunoscut-o toată. Trăiesc în mare peștii, marea nu știi ce e. Ey, padișah tristeții, intrigile ani pot sta În suflet lui Sabri, iar cupa spartă fie-a ta. În duhul lui Fasih tot bântuie un neastâmpăr, Oh, vânt de zori, trecuși prin al cosiței ei văzduh? Presar țărână inima și sufletu-mi în calea ta.

În gând cu dulci buzele tale, până la Mîsîr
De nu, dar pînă-n Kandehar noi tot vom fi plecat.

O, cerule, de poalele-ți ajung la Naili,
Va merge la divanul lui Allah fără păcat.

(dintr-un ghazal ca pentru un rubayat?) Neșati, bietul, cui să se destăinuie și el, Priviri mahmure, vin viclean și inimă la fel. S-a pustiit bahceaua, trandafiru-i veșted și el, Și-n ochi și-ableacă parcă jaruri chiparosul, dorul.

De dor, nu mai am inimă acum,
Orașul trupului se face scrum,
E cu haiduci legat oricare drum,
Delirul ochilor tăi n-oi ajunge.

(Gevheri. Rubayat în koşma, în teşlama/satiră?) Suflet dilu de jale s-a prins singur, Galip, rămas-ai fără vlagă singur, Rămase dorul de răspunsu-i singur, Rămase glasul îndurării singur. Ey, doctore, când vezi ochii aceia suferinzi, Fii bun și nici de mine, suferindul, nu uita. Necazurile vin de la prieteni, nu de la străini. De când sultanului tristeții îi suntem în pază, Al dragostei oștean vine-n câmpia sufletului meu. Nabi,hai, povestește-ne alte nenorociri, De dragostea lui Maginun cu Leyla-s sătul. Dacă ne stă în cale frumusețea, dacă mergem Pe drumuri tănuite, nu chemăm paharul?

Se spulberă antologia, moderni de interes obscur partizan cu totul pe din afară, exod, neprimut, funcționari martirizați, abia acum, testamentar, iertare-trandafir, delir-malaric-tot-ce-am-făcut-e-rău-să-trăiți. Dar nici o existență. Poetul e-al poporului. Iertare, libertate, Mehmet Emin. S-a dus, ah, avalanșa zburătoare. Ah, fluturele mort în zbor. Aproape 40 de ani și nici o minte, nici un studiu poetic.

V-ați pribegit, v-ați dus, păsări nătânge,
Sunt goale cuiburile, goale, goale,
În cuiburi nici orfanul nu mai plânge,
Fulgii îi iau la goană reci rafale
Ale zăpezilor
Și-n aer zboară, plâng cu plâns de sânge.
(Djenep Sahabettin)

Caldă suflare-n inimă-i sfârșitul,
Zi moartă, boală fără de orgoliu!
Se-ntunecă pe lucruri coloritul,
E noapte asta, ori e șal de doliu?
(Djelal Sahir)

Tu fii rață, iar eu lac,
Tu drumeț, iar eu drumeac,
Rob la ușa ta pe plac,
Mândrul meu cocor, te vreau.
(Asik Veysel)

Pe mal de-argint se-adapă antilope sperioase,
Odihna liniștii o tulbură cu alăute.
Din limpezimea apelor, departe, pe tăcute
Valuri se miră – alte antilope reîntoarse.
(Ahmet Hașin)

Venii, tu ești acela care sufletele le conturbă
Podoabele și ele s-au cutremurat, ah, mi-aș vrea mie
Să-mi urce vocea pân' la ceruri cu delir de iasomie,
Să mi se miște pieptul într-o cutremurătoare zurbă.
(Djelal Sahir)

Mi-e totul neprieten sunt străin
Nu te sfii hangiu mai toarnă vin
Întâi durerea mișcă lin lin lin
Rod despărțirile yavaş-yavaş
(Bekir Sîtki Erdodjan)

Voce nu, nici strigăt simplu,
Poate-i liniște-năuntru,
Stinsă-i speranța și timpul,
Cuib de piatră ce ne-așteaptă.
(Osman Attila)

Noi din copacii morții cioplim
Catargele pentru corăbii,
Cel ce ia vieți ce face din copaci?
(Bedri Rahmi Eyuboglu)

Uite, fructele cele dulci
s-au copt adânc în crengi
și dacă mai întârziai
picau.
(Nazim Hikmet)

Vocea stăpânului era cântată ca de gramofon
O melancolie singuratecă a singurătății
Când sora mea trecu femeia sinuciderii sui în faeton
și umbla pe străzile din Pera cu dragostea morților
(Edje Ayhan)

Ți-e blândă inima venind din văi ce-a scoborât
La o bătaie, molcom pulsul va să fie mut,
Pe față tul de nădușală ți s-a așternut.
Din ceasul de când soarele băurăm gât cu gât,
Sufletul nostru arde-n cerurile sale zădărât

De fericite zile-n clocot stinse în trecut.
(Yasar Nabi Navir)

ne-am prefăcut într-un caval dogit
vorbește oraș al istambulului rege al haimanalelor
vorbiți ochii mei
hoinărind am rămas cu mâna goală în văzul lumii
(Attila Ilhan)

Plumbul din pieptul meu
E trenul într-o gară neagră,
Coboară călătorii la răsăritul soarelui
Și la ferestre
Atârnă flame sângerii.
(Ulku Tamer)

În visul meu pământuri mari se ară
Bolnavii-n vis se vor închide
Pe fața lor prelinsă-i clima rară
Asemeni cântecului de femei gravide
(Tolip Apaydîn)

eftolya dată uitării pe jumătate harță în fîntîni pe jumătate mare
și aplecându-se la fântâni eftolya salutat-a pe muritori
căci precum amintirile lui ibrahim ismail ishak
a vrut să fie cercuri în republică-n cele trei luni de post (Edja Ayahan)

Ah, darul tău, nestinsul, ah
Fără de rost din lacrimi bob,
Allah, ajută-mă, Allah,
În întuneric îți sunt rob.
(Cahit Sitki Tarandji)

Rămâi, o, Tanro sfânt, rămâi,
Rămâneți nopți fără-nceput,
Rămâi nevestă cu ochi mut,
Mă duc în insula dintâi.
(Ruștu Onur)

Speranța e-nspînată inima se smulge
Alt dor aleargă pe picior de nicăieri
Din Istanbul din primăveri cu fulger
Îmi tulbur ochii cu prizonieri
(Metin Eloglu)

Înstrăinare amară
Înăuntru și afară
Toate mi se-nstrăinară
Toate sunt din altă țară.
(Kamallettin Kâmi Kamu)

Tu vei muri, Karadj' Oglan, acuș,

Nici înger și nici spirit, spiriduș,
Ești o bahcea cu trandafiri de pluș,
Allah gândirea ta să o usuce.
(Karadja Oglan)

În ochi un “nu” adânc ți se prăvale,
De zbor întins-ai aripile tale,
De vei avea în iarna asta cale,
Măicuță, să mă iei cu tine, ia-mă.
(Nedjip Fazil Kisakurek)

Noaptea pe drumul Sivasului
Șiruri-șiruri carele cu boi
Pe roți de mesteacăn.
De cremene țărani de glasuri goi
Duc lemne, sare, duc bolnavii noi.
Adânc mai trec și grele carele cu boi,
Noaptea pe drumul Sivasului.
(Kahit Kulebi)

De ce fugi împleticit
Nu fugi de ploi, copile,
Marea-n ploaie n-a murit
Marea-n ploaie are zile
(Osman Attila)

**O ANTOLOGIE A POEZIEI TURCE
CUPRINZÂND CRONOLOGIC AUTORII**

YUNUS EMRE (1249 – 1322)

*

Tu poate cânti cu apele,
Tu poate-nchozi cărările.

Mi-e suferința fără leac,
Tu poate mă vei vindeca.

Durerea nu s-a domolit,
Poate vei susura izvor.

Tu, ce cobori din munții ninși,
Poate închizi cărarea mea.

Ciorchinii norilor ciorchini
Poate plânga negru-neguros.

Pe grum îmi curge sângele
Pentru bolnav și sănătos.

Mântuire de moarte

Dor de pământ îmi e, plecând,
rămâi prietenul de-acî,

Ajuns acolo, stai pe loc,
mă voi, mă voi pământeni.

Tată și mamă, Azrail
sosi, nu mă mai ajutați.
Sui într-un cal de lemn, mă duc,
tot duc, prietene, mă duc.

S-avem de grijă-n liniște
de-a fi pe veci viu trandafir,
Privighetoare-n vii de-a fi,
prietenii cântând în cânt.

Niscăi arșini de pânză iau
și în kefin mă înveșmânt,
Șalvării de purtare-i zvârl
și-mrac prietenia, hei.

Nebun cum sunt colind prin munți
până la cer, să-i înfășor.

Se arde lumânarea, plâng
că ard, prietene, cu ea,
Trec zile, ani în rotogol,
mi se răstoarnă lespedea.

Fața de humă-i putredă,
mă ponosii, prietene.

Yunus Emre, vezi-ți de drum,
necredincioși îți sunt câți vrei.
Prietenie,-n sufletul meu
m-afund, el mi-e prieten, hei.

SEYHI (1375 – 1431)

Husrev și Sirin

Dulci buzele-i. Sirin se așezase.
Cuvintele-i sunau melodioase.

Unii spuneau de zilele trecute -
De-acum le fie-n bine petrecute.

În fel și fel tot băsmuiau, neîncetat,
Când și-au adus aminte de Ferhat.

Dulci buzele-i. Sirin a râs nebun:
“Astăzi o să mă duc în Bisutun”.

Trup chiparos Sirina cea învoaltă
Păun subțire mijlocelu-și saltă,

Scânteii în ochi-i – va să se răzbune,
Se despletise în repeziciune,

Avea o rochie de raze fine
Și saluta așa cum se cuvine.

Ca unda apei mai curată, mai
Fugară decât vântul o vedeai.

Nu a cerut la nimeni ajutor,
Un pas de zece pași sărea ușor,

Pe drumuri singură a colindat,
Ca un puternic șah a-ncălecat.

Asemeni vântului din zori de zi
Ajunse-n Bisutun și muntele
În trandafiri sălbatici năzări.

Simțind Ferhat mireasma celei dragi, din vie,
Tot sufletul o rugă îi învie:

“Să îmi trăiască mii de ani iubita”.
Și-a ridicat atunci și fruntea, mut,

Căci luna cu lumina ei lovit-a.
El în delir mătăniei a făcut,

De fericire-a fost să-și lase
Viața în dar iubitei prea frumoase.

Dar grabnic i-a adus Sirin
Apă de trandafiri căușul plin

Și i-a ăntins-o lui Ferhat să bea
Spunându-i și blestemul ce-l lega.

“Ridică-te și amintindu-ți iar
De mine bea al învierii har”.

Sorbind și-a revenit cu-adevărat,
În nici un ceas s-a întremat.

“Ce băătură-i asta de mi-a da,
Sorbind-o, nemurirea, dragostea?”

NESIMÎ (? - 1404)

*

Subțire luna nouă și sprâncenele-ți subțiri
Obrjii tăi trandafirii roșind la trandafiri.

Tanrî, o, cât de dulce buzele ți le-a dulcit
Că aoa Selsebil din rai se umple de uimiri.

Din soare luna nouă își hrănește razele
Ci soarelui lumină de fața ta-i resfiri.

Nu-i greul chin al dragostei să îl înduri amar
Cât mierea de dușman să-nduri mieroasei învrăjbiri.

Lui Nesimî de nu-i va smulge cerul al său șal
La alții n-o râvni atlasuri, șaluri sau ceakșiri

NEDJATI (? - 1508)

*

Spre ceruri flăcări daruri ale tale suie, sui
Și tot atunci se-aprinde-n slăvi inima soarelui.

Cine-ți atinge părul se desprinde de pământ
Și se-nvârtește, se-nvârtește jertfa ta hai-hui.

Când sari la joc și când cu valuri pletele
Încolăcescu-ți boiul tău de soare, văd ce nu-i?

Din loc în loc oglinzile-atârinate își întorc
Fetele spre oricine, tot sperându-te oricui.

Ehei, Negjati, de-ar cânta taraful divanit
Gazelurile astea, i-ar sta bine, o să-mi spui.

NEVI (1533 – 1599)

*

Nu-i bine să iei cupa omului de jos,
Djighitului vânatul celui slab nu-i stă frumos.

Mări în căldurile iubirii trec înspumegate,
Staornicia și răbdarea munții-i sorb de jos.

Să nu fii trist, paharul morții timpu-l dă la toți
Și Djem din gura lumii bând otravă căzu jos.

Ca munții însuși trupul lui Ferhat i-a stat în cale,
Dar el muntele Bisutun cu greu l-ar fi dat jos.

Nev'i a spus un vers pe limba celor puri la suflet,
Când despre dragoste-mplinită, când despre reproș.

NEF'I (1582 – 1636)

*

Să vină primăvara, prin grădină să te văd
Și visul dragostelor împlinindu-se să-l văd.

Tot ce-i frumos în cer să se reverse pe pământ,
Ceairul mândru cum n-a fost vreodată să îl văd.

Să se aprindă-n focul vinului obrazul fetelor,
Ca para focului obrazul dragei mele să îl văd.

Și când la pieptul dragei, când la paharul plin
Uitându-mă să pot nebun pe mine să mă văd.

Ehei, Nef'i, nu mai apuci tu acea zi,
Cu moartea mea eu cerul pe pământ de-ar fi să-l văd.

BAKI (1526 – 1600)

*

Caznă iubirea, foc, necazuri, inimă de chin,
În lung e harfă,-n lat o mare-i, sângele e vin.

Trupul – pe drumul greu, ochiul – în ape ațintit,
Sufletu-n fum de depărtări, și amintirea în senin.

Îmi va fi dat să-ți înconjor ca un chimir mijlocul?
Iubito, un hanger ne-o despărți-n destin.

Lasă-l să se târască lângă tine ca o umbră,
Și padișahul meu și robul tău pierduți se țin.

*

Vindecă-mi sufletul cu buze roșii, ajutor!
Prietenii, am murit, săriți, murit-am, ajutor!

Pierdut e giuvaerul cupei, m-a cuprins tristețea,

Hei, tu, cuparnic, unde-i ști să-l cauți, ajutor!

În rănile din piept mai lasă vârfuri de săgeți,
Mai lasă-le dacă Allah ți-e drag, dă-mi ajutor.

Pe țărna pragului tău noaptea fața-mi voi târâ-o,
Feriți-vă străinilor să cereți ajutor.

Hai, biet Baki, nu ți-a rămas putere nici să gemi,
De unde-ți va veni, de unde, cine-n ajutor?

AHI (? - 1517)

*

Semenă primăverii frumusețea dragii
Le-a scos din minți și fluviile fac ravagii.

Mătăsurile date-n aur o s-o înveșmânte
Dar ce-oi fi eu gelos pe aur care drag i-i?

M-aș pustii din casa asta-a despărțirii
Însă aș sângera cu lacrimi peisagii.

Ahi, nu crede cum că lacrimile cântă,
Inima trece precum apa în adagii.

NEDJATI (? - 1508)

E primăvara anotimpul verdelui visat
Bea vin atunci la toartă cu un împărat.

De vrei culege-n clipă mii de clipe, vă plecați
În ierbile, în verzile, selviile odat'.

Cât mai sunteți pe lume în risipă risipiți
Argint și aur chiparosului în lung și-n lat.

De-un an paharul stă în umbră ca un trandafir
Nedjati, vino la soroc și-arată-l luminat.

FUZULI (? - 1556)

Rubaiate

*

De voi bea când ceasul o să-mi bată,
Beat mort voi fi până la judecată,

Visând pân' la potop c-o facem lată
Și voi scăpa de chin și-alin deodată.

*

Să-ți verși amarul vinu-i de folos,
Să-ți uiți iubirea doru-i de folos,
Dar lipsă de la tine vin și dor,
Că-n lume nu-i nimica de folos.

*

Nebunul dornic s-a pierdut în scrum,
Valmik s-a înecat în plâns duium,
Ferhat muri cu bucurie-n vânt -
Toți sunt pământ, moșia mea de-acum.

SEYHULISLAM YAHYA (1552 – 1643)

*

Te-a fărâmat suspinul dragei de privighetori,
Boboc plâpând, ești inima privighetorii-n flori?

Cântând privighetoarea vestea trandafirilor,
Asemeni primăvară n-am văzut de două ori.

Biubiul diliu! ai început să cânti cum trebuie
Dar porolește-te, suflarea să nu mi-o omori.

Bahceaua-ți pună-n inimă lalele, Yahya,
Că sufletu-ți rănit îi e comoară-ntre comori.

*

La ușa ta sârmani neșemeni oamenilor sunt
Și crezi că nimeni n-o să-ți judece așa cuvânt?

Adevărata inimă plecând, rămân tristeții,
Însă belelele în du-te-vino n-au mormânt.

E dornic sufletul, dar vântul primăverii-i hoț,
Ieși în bahcea, natura e în sfânt veșmânt de cânt.

Lui Yaya și nimănu-i statornică să-i fii,
El toanele ce ai, eu toanele binecuvânt.

*

Întindeți-mi paharul limpede să spună-”i beat
Diliul, ia uitați-vă, nu s-a mai săturat”.

Toți oamenii din lume nu-mi pot umple un pahar,
Medjlisul cârciumăde-acu să fie botezat.

Să nu stea piatră peste piatră casa deznădejzii
Toată suflarea să o pomenească fără cat.

Cuvintele lui Yahya secret iubirii sunt,
Le-aud amicii, spun “nu spuneți la străini” vreodat' .

HAYALI (? - 1539)

*

E sufletul ce-l vezi muncind, e sufletul, e rob,
E sufletul cel vesel, vezi, e de tristețe zob.

Subțire chiparos ce crești pe lume nestingher,
Vezi, sufletul e liber și e chipului tău rob.

Crezând statorniciilor iubirii, sufletul
Acuma își dă sufletul pentru vecii, e zob.

Ey, Hayali, vezi, sufletul, asemeni lui Ferhat,
Învolutat e sufletul în munții cât un bob.

SABRI (? - 1645)

*

A mea e cârciuma, bahceua fie doar a ta,
Al meu paharul, rătătorul trandafir al tău.

Privighetoarea zise guguștiucului “n-o mai lungi”,
Ramul de roză mie, ție tremurător selvi.

Ey, inimă! la ce te-ar amără belelele
A mea acea privire, al tău părul răvășit.

Otrava apelor de dragoste m-a fost trezit,
Strălucitorul vin să fie de acum al tău.

Ey, padișah tristeții, intrigile ani pot sta
În suflet lui Sabri, iar cupa spartă fie-a ta.

NAILI (? - 1666)

*

Chiar de te rogi, scrisoarea pe poștaș nu-l face scrum,
Și-apoi, tristețea va găsi pe draga ta oricum.

Ne-o fi uitat? Ori veștile de la iubita mea
În țara asta spre înstrăinat nu-și află drum?

Cu primăvara ce să fac, dacă iubita nu-i,
Nu-i floarea gurii, nu-s obraji de trandafiri acum.

Ah, Naili! Venind iubita, noaptea, pas de pas,
Cu luna plină, spulbera-va-al așteptării fum?

*

Și inima! Etern ți-e gândul la obraji de foc,
Dar uiți trandafiriul primăverilor boboc.

Și inima! De dor cum plângi, din lacrimile-ți
Se iscă fluvii că n-o poți cuprinde de mijloc.

Și inima! Zambilelor și pletelor ce ai
Nu-i sclavă, ci înmiresmatului lor joc.

Și inima! Trăiești în lumea tristei sfâșieri,
Ci uită tot, ca Naili, sorbind din poloboc.

FASIH (? - 1699)

*

Oh, vânt din zori, trecuși prin al cosiței ei văzduh?
Oh, vânt din zori, ai tu habar de rătăcitul duh?

Noi amândoi sintem biulbiulul rob, tânguitorul,
O roză verde, pân' la noi, o frunză-și duce buh?

Oh, vânt de zori, noi praf suntem pe drumul dragostelor,
Oh, duh, din vina noastră, ți s-a dus amarnic buh?

În duhul lui Fasih tot bântuie un neastîmpăr,
Oh, vânt de zori, trecuși prin al cosiței ei văzduh?

*

Vântul în zori adie poate din cosița ei
De simt miresmele, știutele, miremele-i.

“Vine la Medjlis și iubita fără moarte”-ascultă,
îmi sare inima s-o-ntâmpine, frumoasă ce-i.

Cu câte chinuri de la tine, n-aș trăi departe-ți,

Tu, veșnico, tu, chin desfătător de zei.

Suspinaător biubiulul chinul și-l deșiră-n geamăt
Urechea-mi frige-o voce preaștiută cu temei.

Fasih, nicicând noi altora nu ne destăinuim,
Dar vin nucunoscuții, mii, și cunoscuții mei.

*

Azi-noapte pân' la ziuă am strigat hohotitor,
Azi-noapte i-am spus lumii toate taina tainelor.

Am sărutat buze de lal și-am sărutat paharul,
Azi-noapte petrecui cu draga mea amețitor.

Azi-noapte lungind firul de poveste de iubire
Iubita adormi,-n delir mi-a fost să o ador.

Azi-noapte ne prinserăm într-un joc de tandre grații
Și-n suflețe ascuns-am noi pecetea buzelor.

Fasih, visai azi-noapte mahalaua dragei mele
Și colindam grădina raiului de-atâta dor.

NEȘATI (? - 1674)

*

Triști. În privighetoare limpede ascunși.
Supti. Într-o nesfârșită inimă ascunși.

Lipsiți. Nici glorie, nici nume. De s-ar ști...
Ce bine suntem într-o ghicitoare-ascunși.

Tot. Zorii alburii nu știu de soartă-n dor
Ascuns, de-ai dragelor zuluți suntem ascunși.

Ne arătăm în trandafirii înțelepți,
Într-un delir de vin veselitor ascunși.

Neșati,-așa de mult ne-am ridicat la viață,
Că-n luciu de oglindă nu suntem ascunși.

TILFI (? - 1695)

*

Vândut e frumuseții duhul tot,
Perla în mare-aș azvârli înnot.

Îmi smulse hățul calul de dorinți
Și mă lăsă în câmp hăt într-un cot.

La ea în mahala hai dor diliu
Străinii îmbătară-al lumii bot.

Tilfi, pe glia gurii scrie slavă,
Beyt de-a nu fi padișahul mort.

NABI (? - 1712)

*

Sleit e la petrecere paharul tău și-al meu,
Flux și reflux de vin între paharul tău și-al meu.

Trezește-te, de dă târcoale vântu-ntr-una
Și îmi va spune de-nflorești pentru dușmanul meu.

De când sultanului tristeții îi suntem în pază,
Al dragostei oștean vine-n câmpia sufletului meu.

Dar într-o zi nu se va întreba acea femeie:
“Ce caută Nani nebunu-n satul meu”?

NEDIM (? - 1730)

Gazel

Boiul frumoasei de-ai vedea, mlădiu selvi, îți jur,
Și buzele zăvoare ale tainelor din jur.

Sst, inimă, paharul să n-asculte buzele-i
ce spun, iavaș, și șoapte pentru tine o să le-o fur.

Poet ca mine să îndrug de boiul drag al ei
Că nu mi-ar place dragul boi atunci aș fi sperjur.

Ție ți-aș zice-o cu bârfeală, chiar o să-ți vorbesc
Îndată ce-o dormi dușmanul, ca un augur.

Hei, vânt de vânt, despletitor al pletelor,
Îți face semn să vii bucla plecată în azur.

Hei, lună, tu, răsari pe dinaintea lui în pisc
Ascultă-mi-le, rugile eterne, te cunjur.

Subțire mijlocelul ei, zici că n-ar fi deloc,
Așa de strânsă gura ei, o fi misterul pur.

Din ce pahar bețiv mai bei, în ce extaz te scalzi,
Doar duhul ți l-ai dat, pățiși bucluc, nu mai îndur.

Nedim, nu-i în orașul ăsta boiul ce visezi,
Se pulberă vedenia frumoasei dimprejur.

*

Vezi, împrimăvărarea lumii-i o beție,
Bahceaua de lalele-i cupă chioralie.

Hei, tu, cu boiul chiparos, există clipă
Când pieptul în ohtat să nu se mai sfâșie?

Pe veci dorită, draga nu-și ia valea-n lume,
Ferice-i spun aceluia ce și-a găsit soție.

Cu acest nou gazel cadorisesc Iranul
De la Stambul direct la Ispahan solie.

Nedim, Nedim, fii vesel cât ți-ar fi dușmanul,
Arată nalta aurului curăție.

*

Gol duh, Gonul! Cum bate vânt în zori ești mai amar,
Rob la fereastra dragei mele stai afar'.

Duf gol, socot a fi amar de tot dacă-ai jurat
În vremea trandafirilor să nu mai bei nectar.

O flacăra încinge lacrimile tale, ce-i?
Poate că te-ai ascuns în pieptul meu să arzi pe jar.

Ey, gol Gonul, paharul lui Nedim i l-ai întins,
Pomană fă-ți și lasă-i, las' al dragostei pahar.

NAHIFI (? - 1738))

*

Oh, dragostea mea, ce să beau când tu nu ești aci,
Petrecerea iubirii ce petrecere-o mai fi?

Diliu iubindu-te la ce aș mai înnebuni?
Să-ți fiu ofrandă? Ce păcătuii când te iubii?

Ey, sora ielelor, la ce-ți ascunzi privirile?
Ce țintă și de dai atâtea suferinți, Peri?

În iarbă dragostea s-o cânte oare un biulbiul?
Să fie oare cel cu vocea dulce Nahifi?

*

Ey, tu, obraz de lună, inim ochii-ți zări,
Cu ce-am păcătuit atâta jertfă spre a-ți fi?

Hainele alandala și privirile în gol
Nu sunt acestea semnele iubirii mele vii?

Vin' să mă-mpărtășesc și eu din dărnicia ta,
Să-mi ardă fericirea-ntunecată-n gelozii.

Ey, inimă de piatră, focul mistuind stânci tari
Nu te înduioșează și pe tine de nu vii?

Mărite șah, ți-e-n suferință robul Nahifi,
Vino cu dezlegările și nu-l mai chinui.

*

Ce trist e să te guduri nenorocului sătul
Dac bobocul florii e prieten cu-un biulbiul.

Promiți vederea, nu ne amâna a doua zi,
Ce trist să moară și frumoasa, chinul tău tot du-l.

În mine sunt tristeți pentru o lume de tristeți,
Ce trist să nu vezi dorul dragostei neîndestul?

Vai, vânt de zori, unde sunt vestea și selam-ul ei?
Ce trist să fie aer cazna, glasul de biulbiul.

O, Nahifi, demult uitării sclavul ți l-ai dat,
Ci-i veșnică, obraz de lună, ca și gândul, du-l.

REGHIP PAȘA (1608 – 1762)

*

Intrând în crâșmă spui ce-ți e pe gust
De suflet desfătat, de suflet frust.

Cuvântul Tanro place gurii sparte?
Raiu-l gândesc la mesele cu must.

Nu e religie și nici călău.
Văzând tărâm diliu te simți robust.

De răs e vorba cerului și-a minții,
Către bolnav doctorul minte just.

Cu un cuvânt închisă e tristețea
Raghip, nu-i cale soarta s-o pregust.

*

Că-i teafără se laudă iubirii inima,
Dar leacul bunătății ce nu poate vindeca?

E sufletul cuprins în răni, strigat de deznădejdi
Dar perpeleala dragostei la ce o fi așa?

Până când cu o despărțire nu te-ai otrăvit
Să guști din regăsirea desfătărilor, mai va...

Raghip, îți pare mai întâi că o iubim
Dar nu aflăm ce e dorința nicidecândva.

*

Strigătul crâșmei e în cer și pe pământ
Intri întors și te întorci săltând.

*

Întrebându-l unde e nedreptatea, iataganul se arată pe sine.

SEYH GALIP (1757 – 1799)

*

Să fiu eu sufletul, de tot mi-ai da tu să dispar,
Să fiu oglinda ta, de tot mi-ai da delir în dar.

De tot din ochii tăi mă-nsângeră săgețile
Și dacă rana ai privi-o ai vedea-o clar.

Paharnice, a ta e dărnicia sau a mea,
E musafirul fluxului al mărilor hotar.

Călăule, ea e o rază semănând cu luna,
E prea frumoasă, n-ai ce să o rogi acuma iar.

Galip, cuvintele sunt mai frumoase ca daula
Dar încă nu au preț și tu te chinui în zadar

*

Sufletul seamăn sticlei ce-i cu apă de zemzem
Se frânge iar și nu pe un drum de piatră căzu ghem.

Când s-a dat giulgiul la medjlisul inimoșilor
Un suflet ferfeniță partea noastră-a fost s-avem.

Bolnav de tristul își întinde mâna spre ulcior
Dar până la iubita-i cupă și-o târăște demn.

Ajunsă-n primăvară înverzi privighetoarea
Și din senin în inimă se abătu blestem.

Privirea ta de gazelă s-a prelins din dor în dor
Ci nu așa visasem iar pe drumuri c-o să gem.

Galip rămas-a în extaz pe calea Domnului
Unii renumele îi căutau alții un semn.

*

Atât de dogoritor soarele vieții nu
Ăncepe nici în bolta cerului până acu.

Tu ești esența lumilor, nu te disprețui,
Buricul existențelor ești, omule, aci.

DADALOGLU (1785 – 1865)

Koşma

De când venii pe lumea eteree
Îmi place un cal alb și o femeie,
De pe la cincisprezece ani
Îmi place un cal alb și o femeie.

Mijlocul roibului, gât lung ori scurt,
O față uscățivă, ochi de poamă,
O față albă, lactescentă coamă,
Îmi place un cal alb și o femeie.

La coșie, întâiul când pe malul
De mare zice îndrăcit cavalul,
Ani cincisprezece fata, patru calul,
Îmi place un cal alb și o femeie.

Koşma

Vino să-ți spun un cântecel, frumoaso,
Gura de zahăr, buzele de miere,

Mică de ani, de stat chiar potrivită,
Te-nmlădii ca vlăstarul în putere.

Cu un creion sprâncenele-ți îmbin,
Mi-ai zis să am de numele tău știre
Și tatăl tău te-o vinde pe puțin
Privind averea – un miar de lire.

La chefuri Dadaloglu, vesel, hai,
Vino, învie-mi rana mai dihai,
Alb trebuie frumoasei un serai
Și zece ani cu drag să intre rob.

HALIM GERAR (? - 1823)

Am un pocal cu buzele iubitei și'm
Am altă lume-n al beției țintirim.

Graiul privirii veselei femei de lume
M-a dezgrăit și-s tare trist, Allah sublim.

De aș striga precum biubiulul ce ar fi?
Obraz de gul și păru-i – iasomii s-anim?

Zău, de distracțiile ce i le-am ales,
Nu pot să spun o iotă, am jurat, Halim.

NEMIK KEMAL (1840 – 1888)

Odă patriei

Văzând schimbatul secol, depărtarea de dreptate,
Ferirăm bucuroși și cu onoare ușa de guvern.

Cine se crede om nu prididește-n jertfe pentru om,
Acel ce-i darnic îi ajută pe frustrați cu traiul tern.

Dacă poporul e neștitutor să nu-l crezi fără preț,
Și prin noroaie strălucirile de giuvaer se cern.

Acid plămăditor al trupului tău stă-n acest pământ,
Ferice trupu-n luptă pentru țară de-l faci lut etern,

În lume inșii josnici pricini caznei și trudirii-s
Și câini sunt cei ce-n dreapta vânătorului neom s-aștern.

Față senină, libertate, ah, ce greu te mai arăți,
Scăpat-am de robie, te-am îndrăgit și mă constern.

Ey, tu, rănitul în turbare, leu, trezeștet-te din somn,

Pe câmpurile tale verzi rămas-au câinii din infern.

1. ABDULHAK HAMIT (1852 – 1937)

Makbar

Eyvah! Plecară doruri, drumuri,
E plină inim de scrumuri,
A fost aici și a plecat pe veci
De-aici de tot la semnul soartei reci.
Eu am plecat, ea șchiopăta un pas
Și într-un colț pierdută a rămas,
Pe veci acolo a rămas, eyvah!
Mormânt acolo-n Beyrut a rămas!

Unde s-o aflu pe aceea
Ce nimeni nu-mi răspunde ce-i ea?
Arată-mi unde-i, tu arată-mi, Rab,
Cine m-a aruncat în chinuri, Rab?
Îmi spun să uit altoiul elixir
De a plecat lăsându-mă-n delir.
Dar gândul cum o să-nțelegă
Năpasta, ochiul cum s-o vadă?

Fatima, ieși din groapă, ține,
Mai fii odată lângă mine,
De ce taci, zi și tu ceva,
O vorbă, un cuvânt, uite așa...
Asmute trandafiri pe mare
Dând pietrei limbii dezlegare.
Galeș privindu-mă din stele
Nu părăsi zilele mele.

TEVFIK FIKRET (1867 – 1915)

Pescarii

- Copii, vom flămânzi și azi, glăsuia tatăl,
Suntem flămânzi și azi, dar mâine – cu nădejde,
Apele s-or liniști... Norocul, n-ai ce-i face, bată-l...

- Nu, eu pe cât de-nvolburate ape, tot mă duc,
Vorbi feciorul, stai cu mama tu,
Sărmana, tare e bolnavă de un timp.

-Te du,

Și zbate-te, copile, în nevoi,

De-acum părinții tăi sunt vlăguiți.
Băiatul cu dojană îl privi: - Dar noi,
Dar eu, cum voi trăi dacă muriți?

O oaste în delir, afară marea horcăie.
Glasul femeii stins s-a auzit:
- Se duce singur fiul meu la pescuit?
- El a voit, "tu stai", îmi zise.

- Dacă

Nu mai trăiesc până o să se-ntoarcă? Vorbi,
Apoi pe gânduri a căzut. Pescarul și băiatul
Priveau la buzele ce tremurau prevestitor,
Priveau în liniște și unul și-altul.

Furtuna se înfură afară,
Cutremura bezmetic tot pământul
Furtuna delirantă.

- Copilul mâine își va ține legământul...

În zorii zilei singur într-un vechi caic
Cu sfori doar noduri, putrede, firave,
Înainta. Nebune valuri în epave
Preschimbă coaste negre de nimic
Ale caicului... Ah, foame, ah, nădejde!

La mal pe stâncă o nălucă albă
Cu mâna face semn spre apa în delir
Zicând: "În valuri ți-e norocul, ia-l".
Saltă, sărman caic, fărâme, saltă,
"În valuri ți-este soarta". Ochii sunt la mal.

Saltă, dar piept va ține hulei fără suflet
Caicul vechi, caicul șubred?

Marea la orizont, femeia-n casă, muribundă...
Trei nopți de veghe într-un colț se-nfundă.
Nenorocirea o blestemă bietul tată.
Caicul năruit îl plânge,
Un loc cu pumnii, depărtat, arată
Și râde cu obrazul plin de sânge.

Ospățul pradei

Poftiți la masă, e sevită, vă așteaptă, domnilor,
În fața voastră tremură viața oricărui muritor,
Poporul e în chinuri și e sfârșit acest popor,
Dar nu băgați în seamă, înghițiți, înfulecați de zor.

Luați, mâncați, a voastră e poftita masă, domnilor,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Fețele voaste, domnilor, v-arată-a fi tare flămânzi.

Mâncăți acum căci nu se știe ce va rămâne după prânz,
Cu laudă vă așezați, pe masă hălțile s-au strâns,
Răsplată luptei sfinte, chilipiruri rare cu dobânzi

Luați, mâncați, acest ospăț e, domnilor, al vostru,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Fă socoteala, tot ce cu distincții domni nerupți din rai,
Blazon, obârșie, onoare, munți, conacuri și serai,
Toate-s a voastre, domnilor, conac, serai, mireasă și alai,
Toate-s a voastre, prăzi ușoare, gata, ce mai trai...

Luați, mâncați, acest ospăț e, domnilor al vostru,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Ceva mai greu siesta de-o să meargă astăzi nu-i nimic,
Orgoliosul ochi văzându-vă s-ar răzbuna un pic,
Bunăvoință și lumină dați ospățului, vă zic,
Cap, creier, inimă, ciozvărte sângerarte vă dумic.

Luați, mâncați, e jertfă pentru voi ospățul, domnilor,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Se lasă mulsă biata țară, își dă tot ce-are – cheag,
Își dă și trup, își dă și viață și speranță și vis drag,
Din suflet, liniște, din inimă, al dorurilor prag,
Voi haț și înghițiți nestând la gânduri că-i spurcat.

Luați, mâncați, a voastră e poftita masă, domnilor,
Vă săturați, vă înecați, vă ghiftuiți până crăpați!

Și-o să se termine cândva și ăst îmbelșugat harnam
Ce mâine o să vă zgâți la vatra stinsă din elan,
E sănătos stomacul azi și ciorbele-s firbinți avan,
Deci ghiftuiți-vă, din străchini peste străchini grasul clan.

Luați, mâncați, ospățul jalnic e al vostru, domnilor,
Vă ghiftuiți, vă săturați, vă îndopați până crăpați!

ZIYA BOKALP (1870 – 1928)

Căprioara pestriță

Când eram copil iubit
M-am jucat și-am flămânzit.

Am găsit pe jos o prună,
Căprioara mi-o adună.

Fugind eu fără de grai
Pe cal alb încălecai.

Șoimul rătăcit în praf
Trecuse muntele Kaf.
M-a aruncat într-un ghiol
Și-am ieșit în câmpul gol.

I-am dat de urmă în goană,
I-am prins genunchii-n hârjoană.

Căprioara de-a văzut
S-a bucurat foarte mult.

Mi-a dat un măr și mi-a spus:
“Ce tot stai pe gânduri dus?

Mergi pe munți, pleacă din câmp
Spre palat de aur scump,

Acolo te-așteaptă-n dor
Frumoasa frumoaselor.

Chinul de acum o mie
De ani spulberat să fie”.

Mâncai mărul și văzui
Atunci lumea care nu-i.

Noaptele s-au făcut zile.
Pitici albi cu bărbi fragile.

Zmeii horcăiau cumplit
Ielele jucau djirit.

Pășeau capete tăiate
Târând pletele pe spate.

Am văzut îngeri pereche
Cu o floare la ureche.

Întindeau mâini nepătrunse
Plângeu plângerile-ascunse.

Sabia mi-am scos din teacă,
Am scăpat ielele, iacă.

Ielele ce îmi scăpară
Pas cu pas departe-s iară.

Aripile și-au deschis,
Cu selam fugiră-n vis.

Am mers ce am mers și-am dat

De palatul căutat.

O ușă era deschisă,
Altă ușă era-nchisă.

Ușa-nchisă am deschis-o,
Cea deschisă am închis-o.

Carne - calului în față,
Iarbă – câinelui, cu greață.

Am dat iarba calului,
Am dat carnea câinelui.

După uși diamantine
Dormea smeul somnul bine.

“Îl văzui, capu-i tăiai,
Unde e, Yfrit, strigai,

Frumoasa frumoaselor?”
“Mână-n mână”-aud cu dor.

Mă-ntorsei, zării o fată
În chirchiză îmbrăcată.

Stătea-n loc și se uita
Fulgerând inima mea.

“Cunoscuși, bey turc, de viță,
Căprioara cea pestriță?

Nimeni de la zmeul nu
M-ar fi liberat – doar tu.

Stânci și munți ai frânt de-acu
Și m-ai liberat doar tu”.

MEHMET EMIN (1869 – 1944)

Mergând la luptă

Sunt turc. Credință, neam îmi sunt trezie.
Mormântul meu și eu sunt pară vie,
Sunt om doar în a patriei sclavie,
Puiul de turc nu stă acasă, plec.

Cartea lui Mohamed îmi e stăpână,
Stindardul lui Osman nu-l dau din mână,
Dușmanul țării lat o să rămână,
Casa lui Tanro să n-o radă, plec.

Sunt vetre strămoșești acestea toate,
Casa aici și satul printre sate,
Glia, brațe de divinitate.
Copii nu strică țara părintească, plec.

Mi-e martor Tanro c-o să-mi țin cuvântul,
Iubirea de popor mi-e jurământul,
Nu-mi port nimic în ochi decât pământul,
Nu las eu patria iubitei, plec.

Cămașa-mi șterge lacrimile-amare,
Ascut cuțit pe negrele amnare,
Cer patriei sublimă înălțare.
Nimeni în lume nu rămâne, plec.

DJENEP SAHABETTIN (1870 – 1934)

Inscripție pe piatra funerară

Citind am terminat cu sfaturile celor vii,
Pe veci să-mi doarmă numele-n țărânile pustii.

Culcușul meu de piatră coperit cu iasomii
E pernă de mătăasă pentru capul de dilii.

Pe suflet înveliș de amintiri prietenești
Când rana zilelor nu ustură, căci nu mai ești.

Cu zilele nu pier speranțe în tărâmul brun,
Stelele negre ale orizontului n-apun.

Învăluită-i neaua sub păcatele de-o zi,
Mereu pe capu-mi trandafiri, iertând, vor înflori.

MEHMET AKIF (1873 – 1936)

Starea țărănimii

Sleit, nici sănătate, nici nimic n-are țăranul,
O zdreanță lângă altă zdreanță e pe el minteanul.
Doar os și piele, că nu a murit e o minune,
A zecea parte a puterii lui unde apune?
Acoperiș lăsat, vatră în gaj, grădină decedată,
O datorie și caiete de dobânzi la plată...

Că e neprimitor seminței aruncate certu-l,
Dar nu știu pentru ce pământul parcă-ar fi deșertul.

Precis tubează când ia unu-n loc de patru bietul
Și treierișu-l vântură la nesfârșit pe-ncetul.

Nu dă pe la ogor pân' la apus și nici pe-acasă -
În cafenea la iskambil și domino se lasă.
Credința mică, fără de folos nu-i e întreagă,
Pe evemiri, nici pe nevahi nu poate să-i aleagă.
Doar de bairamuri cu nămaz dacă se mai răsfață,
Îi dușmănește secadeaua nespălata față.

.....

Pe când zurnalele cântau și cerul da să geamă,
Ce nunți pe vremuri, ce-ntâlniri, ce panoramă...

HUSEVIN SIRET

Notații la Bosfor

Bătrân adus și gârbov caiacgiu,
Poet trecut, povară tristă, dușii,
Povară grea, a doua oară viu,
Se sperie de noi și pescărușii.

Și am ajuns într-o vâlcea umbrită,
Pe pieptul serii snopi de liliac,
O fată tânără cu coșul de răchită
S-a cufundat într-un mormânt sărac.

În locuri tainice încețoșate
Țesură chiparoșii verde șal.
Copil cu mintean roșu într-o parte-a
Vâlceleii are o tristețe-n val.

De ani de zile întâmplări istov
Nu-și află, mă așteaptă și acum,
Trecu o văduvă cu yemen mov,
Trecu trecutul presărându-mi scrum.

Era în umbră boiul înserării,
Se-aprinse-n urmă candela cu dor,
Ici gânduri se cătară acătării
Cântând poetul tandru la Bosfor.

Din chiparoși peste trecutu-n moarte
Îndoliată vrajă se desparte.

YAHYA KEMAL (1884 – 1958)

Noaptea

Atunci când candela plutea înot,
În ape luna am târât de tot.

În drum strălucitor de-argint
Am apucat s-ajungem dintr-un sprint.

Închipuite piscuri, pomi de gând,
În val se odihnesc munții afund.

Sfârșit de anotimp – trecutului
O muzică a nevăzutului.

S-a dus și s-a pierdut în depărtări
Visul fără să ardă-n lumânări.

OMAR BEDRETTIN USAKALI (1904 – 1946)

Dor de mare

Din ochi un bob de apă-mi pică-n chip de mare,
Mă-nvăpăiez de parcă am rămas în stepe,
Tot marinarul doru-n mine și-l năzare
Și cred că marea-n cerul de deasupra-ncepe.

Ey, marea mea, cum ți-aș putea trăi departe,
Se-aprind se sting la mine-n ochi lumini de far,
În porturi dorm corăbii legănând catarte
Legate cu odgoanele de aur marinar.

Nu pot să sufăr vântul ce se scaldă-n apa ta,
Albastru valurile-ți fumegă și verde,
Nu mă înveselește luna de m-ar lumina,
Nici soarele ând în adâncă nu ți s-ar pierde.

Ca fluviile curgătoare într-o bună zi
De-ar fi să curg din munți și din păduri, să mă aduni!
De-ar fi să te privesc, o, mare, într-o bună zi
Din mijlocul livezilor de meri și de aluni.

BEHDJET KEMAL DJAGLAR (1908 - 1969)

Voiesc

Voiesc o floare ce s-ar trece fără-a o privi,
Voiesc o aripă să mă înalțe în țării,
Voiesc un soare ce la noapte îmi va face zi...

Voiesc o marmură s-o dăltui cum îmi va plăcea
Voiesc și o cadână să-mi dezmoartă inima
Voiesc și doi genunchi pe care capul mi-aș lăsa...

Voiesc un lanț să-mi lege furia întâi și-ntîi,

Voiesc un foc, în flăcări simțurile să-mi mângâi,
Voiesc o mamă trist plângându-mă la căpătâi.

De unul singur de-o să iei cetatea cu asalt
Pe treapta ultimă, lovit, să cazi dintru înalt,
Apleacă-se pe ochii-n lacrimi buzele de smalt.

Voiesc o muză și în libertate s-o înșfac
Voiesc doi ochi să vadă casa visului pe plac
Voiesc o dragoste pe viață peste veac.

Voiesc altar să îngenunchi nainte-i rostogol,
Voiesc o margine de drum cu pomi să-i dau ocol,
Voiesc sămânță să-mi însămânțez ogorul gol.

Pietre să pun la temeliiile zidirii noi,
Iubirea pună lacrimi grele-n ochii de nevoi,
Voi o credință, soartei să îi pună capăt, voi.

ZIYA OSMAN SABA (1910 – 1957)

Tabloul fermecat

M-am adâncit în câmpuri verzi din tine, o, tablou,
Umbra copacilor, margini de drum, apa ce-o curgi,
Nu știi unde-s aceste câmpuri verzi, acești munți murgi,
Ce an, ce lume, prin ce vreme, ce ecou?

În cer albastru norii vii desfac aripi
De sus selam-uri lumilor surori,
Zic și eu, poate viața-i fără griji în nori
Și în bayramuri oamenii îți înfiripi.

Sărman și fermecat tablou, în rama ta eu nu-s,
Mă uit la tine ca la zilele ce n-ai adus,
Femeia mea e tânără și fără de apus,
Copilul, lângă tine, mai presus.

O odaie și un mers de ceas

E o odaie, înăuntru e un mers de ceas,
Ghearele vieții după noi curgând la pas,
O mână înapoi în vreme mă trimite,
Trecute zile, fără zgomot, fericite...

Descopăr locul celor ce-am pierdut,
Suportul, o oglindă, colțul așternut,
Covor de rugăciuni, mătănii, haină de namaz,
Nimic schimbat, parc-ar fi azi.

Geamul mă bucură din nou, afară
E liniște în noaptea mea de vară
Grădina e udată, florile-s aci,
Ușa se va deschide, tata va veni.

CAHIT SITKI TARANJI

La 35 de ani

Am treizeci și cinci! O jumătate!
Ca Dante, sunt în miezul vieții mele.
Comoara tinereții se abate,
La cine să te rogi în temenele,
Cu lacrimile-n seamă neluate?

La tâmpole, ah, ninsorile ostile!
Aceste cute fața mea să fie?
Și cearcănele astea sub pupile?
De când, de unde-atâta dușmănie,
Oglinzi, prietenoase multe zile?

Parcă nu-s eu în poze dinainte -
Cu timpul, omul, vai, cum se preface -
Cine e cel cu zâmbetul cuminte?
Ah, clipe unde-s, doruri fără pace,
C-am fost ferit de griji, cine mă minte?

Închipuind iubirea din nimica
Și amintirea ei părând străină,
Drumuri, amici se despărțiră și ca
Mai adineauri începură-m viața-n tină -
Singurătăți cresc mari cât ziulica.

Cerul avea culoare și mai sfântă,
Azi altfel știu că-i piatra seacă,
Îneacă apa, focul înfierbântă,
La vârsta asta înțeleg abia că
În zori mereu alt chin te înspăimântă.

E toamnă limpede trecură anii.
Sunt galbene gutui, rodii aprinse,
Dar ce se tot învârt pe sus hultanii
Ca la îngropăciuni? Cine se stinse?
Grădina cui mai scutură pierzani?

La căpătâi stă moartea, muritorii
Adorm și nu s-or mai trezi vreodată,
Nu știe nimeni locul, felul, zorii
Când o îngenunchere-i viața toată
Și-o lespede ți-e tron din basm cu glorii.

KEMAL OZER (n. 1935)

Vamă

Nu noi ne-m iubit parcă pleoapele ni s-ar
Cel ce se duce lasă cu luminile dintâi
Un nume între noi șezând ca umbra ce-o mângâi
Să șteargă moartea dragostei lumina e-n zadar

Pe noi gloanțele trase ne omoară par
pădurea clopotele și le crește înspre noi
Și suntem parcă unul lângă altul amândoi
În trupul nostru doborât a doua oară iar

Ajuns-am față-n față cu singurătatea grea
Plecându-ne cu noi se pleacă lumea în bucăți
Să lași un loc plecând într-un alt loc nu s-ar putea

Cât am întârzia pe-atât devreme s-a făcut
Cât am întârzia un lucru să îl semănăm
Rămâne jumătate soarele la un sărut

ATTILA ILHAN (n. 1925)

Rubayate în lanț

comutator curent întrerupt stinse becuri
intrăm în întuneric nemaivăzut
un cutremur bântuie urechea interioară
candelabrul de cristal se sparge sarea n-o mai strecuri
nu se adulmecă
moartea-i de-ai priceput.

*

vechea begonie lăcrimează soarele e-ntr-o rână
feții în pânțele se iau cu singurătatea de mână
huruie zăpezile în iunie o avalanșă din ciripitul de păsări
și se pare că începui cântecul brusc terminându-se
ți se pare că am terminat cântecul începutul îngână.

*

sosește cu fluierat glasul stelelor noaptea ascultă
în vânturi șuieră saulele velelor spaima ascultă-le
în vânturi șuieră saulele velelor spaima ascultă-le și ia seama

chiar dacă fiecare rămâne rece
chiar dacă nici prin minte nu-ți trece
ascultând vei prinde dospirea foșnetului de vierme
mama pornirii ascultă-ți îngemănarea mama

*

încearcă sângerii ciorchini de struguri
din cerdacuri putrede de belșug
toți coclaurii nopții
vei cotrobăi nprețuind din depărtări duhul navelor.

*

se adeverește pescarul în toi prelung de valuri
cum s-ar desena o interjecție în stepa fără hotare
aducere aminte gândește
ce oameni de nimic

*

marea lințoliu-și află mai întâi și se îndoliază
în urmă vezi fanare străzi mai ofilite
frunza pică poculul dârdâie picuri de ploaie pe geamuri
te păcălești nu zilele se duc
ia stai nu zilele se duc ci viața ta

*

răcoroase adâncuri de stele prelinse din clepsidre
spăimos mirosul de vanilie adus de păsări migratoare
vremea trece dar mai mult ne doboară probabil
în spame anotimpurile desenându-se

*

vine toamnă din adânc din străfundul cu seisme
se despoaie de cețuri corăbiile cu povară din septembrie
ah de-ai prinde păsările ultime
ochi jelitor
singuratic puls în fanarul mării

*

să-ți poți urma solitar și în taină ultimul drum
sue-n corăbii cu pânze mii la orizont înspumat de ocean
dreptății altora stăpân oricum visându-te
tot vei muri cu fața spre păcatul tău